

ע"פ 7891/14 - מנחם פרידמן נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון
ע"פ 7891/14

לפני: כבוד השופט נ' סולברג

המבקש: מנחם פרידמן

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשה לעיכוב ביצוע גזר הדין של בית המשפט המחוזי
בתל אביב-יפו בת"פ 4123/09 מיום 18.11.2014
שניתן על-ידי השופטת י' אמסטרדם

תאריך הישיבה: כ"א בשבט תשע"ה (10.2.2015)

בשם המבקש: עו"ד משה ישראל; עו"ד אלימלך קורצווייל; עו"ד דביר
סיני

בשם המשיבה: עו"ד נורית הרצמן; עו"ד טוני גולדנברג; עו"ד לילך כץ

החלטה

1. המבקש הורשע בעבירות של קשירת קשר לביצוע פשע, קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, גניבה בידי מורשה עבור אחר, מרמה והפרת אמונים בתאגיד, עבירות מנהלים בתאגיד, רישום כוזב במסמכי תאגיד והחזקת נכס החשוד כגנוב. בית המשפט המחוזי דן אותו ל-8 שנות מאסר לריצוי בפועל ומאסר-על-תנאי, השית עליו קנס כספי בסך של 500,000 ₪, והורה על חילוט כספים בסך של כ-2.5 מיליון ₪.

2. המבקש הגיש ערעור על הכרעת הדין ועל גזר הדין, ובד בבד ביקש לעכב את ביצוע עונשו עד למתן פסק דין בערעור.

3. זוהי תמצית הפרשה ואילו הם עיקרי מעשיו של המבקש, כפי המפורט בהכרעת הדין: המבקש כיהן כמנהל הסניף המרכזי והגדול ביותר של בנק לאומי בישראל, בו שימש גם כיושב ראש ועדת האשראי. נוסף על כך, היה המבקש חבר בוועדת האשראי העליונה של הבנק, ובשלב מסוים אף מונה לתפקיד מנכ"ל בנק לאומי בריטניה. המבקש שלט בסניף ביד רמה, ומעמדו בבנק היה איתן. האמון שרחשו כלפיו הבכירים ממנו, הקולגות והכפופים לו ניכר היה עד מאד. דא עקא, המבקש ניצל לרעה את כוח משרתו, מעל בכספים שעליהם היה מופקד בנאמנות, שלח ידו בקופת הבנק עבור אחרים, וגרם לנזקים ממוניים בסך של עשרות מיליוני ₪.

4. בית המשפט המחוזי קבע, כי המבקש שימש כבורג מרכזי במנגנון שיטתי ומושחת, אשר במסגרתו העניק טובות הנאה משמעותיות ללווים שהופנו אליו על-ידי שותפו לקשר הפלילי. המבקש אישר והקצה לאותם לוויים פרטיים, לקוחות חדשים ובלתי-מוכרים, שחוסנם הכלכלי לא היה ידוע, אשראי בסך של כמה מיליוני ₪ לכל אחד, אשר הוזרם לחשבון מסחרי באופן כמעט מיידי. המבקש עשה כן לאחר פגישה קצרה למראית עין בלבד, שבמהלכה נמנע בכוונת מכוון מעריכת בירורים בסיסיים, תוך חריגה בוטה מסמכותו על-פי נהלי הבנק, מבלי שהועמדו בטחונות הולמים, על יסוד הצהרות עושר פיננסיות שכלל לא נבדקו, בהתעלם מנתונים המעידים על העדר יכולת פרעון, וחרף כזבים שעלו מדיווחי הלווים, אשר אוחסנו בכספתו. אלו, מצדם, משכו עד מהרה את מלוא סכומי הכספים שהועמדו לרשותם, ומשכשלו בהשבתם, ניסה המבקש לעכב את העברת העניין לטיפול משפטי, בהציגו מצגי שווא לצוות המקצועי של הבנק. לא זו אף זו, המבקש העניק הלוואות ל'מקורביהם' של חייבים כאלו ואחרים, אשר נועדו 'לכסות' הלוואות קודמות, 'לגלגלן' הלאה, ולהסתיר מעיני הביקורת.

5. נוסף על כך, נמצא כי במהלך אותן שנים, ובסמוך לאחר אישור מתן ההלוואות הנ"ל, הפקיד המבקש כספים בסכומי עתק בחשבונותיו-שלו ובחשבונותיהם של בני משפחתו, תוך שניסה להתחמק מרישום פעולותיו על-ידי רכישת המחאות בנקאיות. המבקש לא סיפק הסבר סביר למקורו של הון זה, ואף לא עלה בידו להניח את הדעת כי רכש החזקה כדין בסכומי כסף משמעותיים נוספים, אשר נתפסו במגירות במשרדו.

6. המבקש, כאמור, חפץ בעיכוב ביצועו של גזר הדין שניתן בעניינו. בכך, עותר הוא לסטות מן הכלל בדבר ריצוי מיידי של העונש, ועל כן הנטל לשכנע כי נכון לעכב את ביצוע העונש רובץ לפתחו. כידוע, בכגון דא שומה על בית המשפט להציב לנגד עיניו שיקולים משיקולים שונים, ובהם חומרת העבירות; נסיבות ביצוען; תקופת המאסר; עבר פלילי; התנהגות במהלך המשפט; נסיבות אישיות; חלוף הזמן; ועוד. עם זאת, ככלל, אבן הבוחן המרכזית בהקשר זה נעוצה בטיב הערעור וסיכויי הצלחתו לכאורה. סבורני, כי הוא הדין גם בנדון דידן, משאמות המידה האחרות מובילות לתוצאה ניטרלית למדי.

7. אכן, גם לשיטת המבקש, בקשתו "מושתתת על הטענה כי סיכויי הערעור להתקבל הינם טובים באופן מיוחד ויוצא דופן, שכן הרשעת [המבקש] יסודה בטעויות קשות וחמורות, תוך התעלמות קשה ובלתי סבירה מראיות ועדויות רבות המוכיחות את [חפותו]". דא עקא, אינני שותף למסקנה זו.

8. קו ההגנה המרכזי שבו נקט המבקש, העובר כחוט השני גם בנימוקי ערעורו, הוא כי אישורי ההלוואות לא ניתנו כחלק מאותו קשר פלילי שיוחס לו, אלא "בתום-לב, על פי גישתו הגמישה והלא שמרנית וכפי שנהג במקרים אחרים לאורך השנים, לאחר שרומה, הן על ידי עובדיה ('הקושר') והן על ידי הלווים להניח כי מדובר בלווים ראויים בעלי יכולת החזר". גרסה זו, הניתנת ל'פירוק' לגורמים ולגורמי-גורמים, מורכבת רובה ככולה מטענות המתפלמסות עם קביעות שבעובדה וממצאי מהימנות חד-משמעיים, מפורטים, ועל פני הדברים גם מבוססים ומנומקים היטב, ביחס לעשרות עדויות ומאות מוצגים המונחים בבסיסה של הכרעת הדין, המחזיקה כ-180 עמודים. מן המפורסמות, כי נטייתה של ערכאת הערעור, הניזונה בעיקר מן הכתובים, תהא שלא להתערב בכך, בשל יתרונה המובנה של הערכאה הדיונית על פניה, בהתרשמותה מכלי ראשון ובאופן בלתי-אמצעי מן הנאשמים, העדים והראיות כולן. דומני, מבלי לטעת מסמרות, כי טענות רבות נוספות, חרף הניסיון 'להלביש' ב'מחלצות משפטיות', אינן שונות במהותן. כמו כן, לא שוכנעתי כי יש בשלל הטענות מסוג 'בית המשפט המחוזי התעלם לחלוטין', שלעיתים נדירות יש בהן ממש, גם אם אקבלן בדוחק כאן, כדי להטות את הכף בנסיבות העניין. הלכה למעשה, עותר המבקש לנתח מחדש את מכלול העדויות והראיות בתיק, ולפרשן כך שתהפך הקערה על פיה. על רקע זה, ובמלוא הזהירות, סבורני כי סיכויי ערעורו של המבקש להתקבל אינם מן המשופרים.

9. מכל מקום, למקרא הבקשה ונימוקי הערעור, ניכר כי אלו מופנים בעיקרם כלפי ממצאים הנוגעים לקשר ה'רקוב' אשר נרקם בין המבקש לבין עובדיה. עם זאת, המבקש הורשע גם בביצוען של עבירות נוספות מעין אלו, ביחס ללווים שהגיעו לפתחו בהמלצתו של עמי מנור. נושא זה לא זכה להתייחסות מספקת בגדרי הבקשה לעיכוב ביצוע, בעל-פה או בכתב. בדומה, סוגיית הכספים שהופקדו והמזומנים שנתפסו מכבידה אף היא. כמו כן, ערעורו של המבקש נשען במידה רבה על התזה שלפיה עשה לטובת הבנק, וכי לא דבק במעשיו כל נגע פלילי, חרף העובדה כי פעל בניגוד למושכלות ראשונים בתחום האשראי והבנקאות, ובהעדר היגיון כלכלי. ברי, כפי שציננה בצדק ב"כ המשיבה, כי קבלתה של גרסה בלתי-סבירה שכזו צריכה להיות מושתתת על התרשמות חיובית במיוחד מן המבקש. למרבה הצער, ההיפך הגמור הוא הנכון בפרשה דנן, כפי שעולה בבירור מהכרעת הדין. וכך סיכם זאת בית המשפט המחוזי בגזר הדין:

"אודה ולא אבוש, התקשיתי להאמין שאדם במעמדו של הנאשם אשר ישב כאמור, בוועדת אשראי העליונה של בנק לאומי, ויכול היה אפילו להגיע למשרה רמה של מנכ"ל הבנק עצמו לאחר מינויו כמנכ"ל בנק לאומי בריטניה - יפגע בבנק בו עבד במשך 34 שנים על ידי מתן הלוואות ללא בדיקה ללווים בלתי ראויים. אשר על כן, הקשיתי על התביעה בשאלות במהלך הטיעונים בע"פ של ב"כ הצדדים... התלבטותי נמוגה לחלוטין, לאחר שעיינתי בעדויות אנשי הבנק על מדרגיהם השונים, וחזרתי וקראתי את עדותו של הנאשם שהעיד במהלך 6 ישיבות על פני 1,200 עמודים ונדהמתי מעזות המצח ומחלקת הלשון כשבזחיחות הדעת ניסה לאחז את עיניו של בית המשפט בענין 'שיטתו' כביכול לאישור ההלוואות".

10. בנסיבות אפוא, נחה דעתי כי עניינו של המבקש אינו נמנה על אותם מצבים שבהם קיים חשש כי ירוצה עונש מאסר לשווא.

11. אשר על כן, הבקשה נדחית.

אפשר, עם זאת, עוד תקופת התארגנות קצרה. המבקש יתייבב לשאת בעונש המאסר בפועל שהוטל עליו ביום י"ג באדר תשע"ה (4.3.2015) עד השעה 10:00 בימ"ר ניצן או על-פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות. על המבקש לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שירות בתי הסוהר, בטלפונים 08-9787377 או 08-9787736.

ניתנה היום, כ"ט בשבט התשע"ה (18.2.2015).

ש ו פ ט